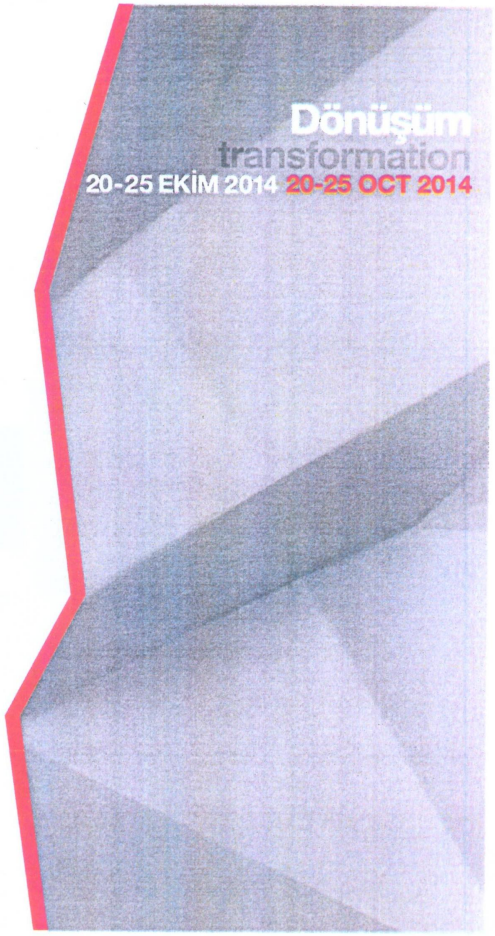
DEÜ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ *DEU FACULTY OF FINE ARTS*

ULUSLARARASI SANAT VE TASARIM KONGRESİ

INTERNATIONAL ART & DESIGN CONGRESS

Sayın, **Öğr. Gör. Gülcan BATUR ERCİVAN**

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin
20-25 Ekim 2014 tarihleri arasında düzenlemiş olduğu
"Dönüşüm" Temalı Uluslararası Sanat ve Tasarım Kongresi'nde poster sunum ile katılmış
olmanızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Halil YOLERİ
Dekan

Prof. Dr. Mehmet FÜZÜN
Rektör

02

bildiriler

papers

DEÜ GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
DEU FACULTY OF FINE ARTS
ULUSLARARASI
SANAT VE TASARIM KONGRESİ
INTERNATIONAL
ART & DESIGN CONGRESS

sözlü ve poster bildiriler

20-25 Ekim 2014
İzmir / Türkiye

oral and poster presentations

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
İZMİR-1982

DEÜ GSF
DOKUZ EYLÜL
ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR
FAKÜLTESİ

DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi
Uluslararası Sanat veTasarım Kongresi
20-25 Ekim 2014 İzmir - Türkiye
Sözlü ve Poster Bildiriler

Kitap Tasarımı ve Uygulama

Yrd.Doç. Ceren BULUT YUMRUKAYA
Arş. Gör. Ziyacan BAYAR
Arş. Gör. Betül USLU ÖZKAN
Arş. Gör. Şerife ASLAN YAVAŞCA
Arş. Gör. M. Semih Şişman
Ozan SARI

Baskı
Metro Matbaa - İzmir

www.gsfkongre.deu.edu.tr / gsfkongre@deu.edu.tr

İçindekiler

DÖNÜŞÜMÜN SÜREKLİLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

S.Tuğba ARABALI KOŞAR, Tapestryden Lif Sanatı'na.....8

Deniz Onur ERMAN, Gelenekselden Moderne, Türk Ahşap Kumaş Baskıcılığından, Çağdaş Seramik Yüzey Yorumlamalarına 14

Emrah GÖKALTUN, Eskişehir Tarihi Odunpazarı Evleri Bağlamında Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik.....20

Nevbahar GÖKSEL, Gözde YETMEN, Türkiye'de Giyim Modasının Terzilikten Tasarımcılığa Uzanan Süreci 28

Tülay GÜMÜŞER, Sürdürülebilirlik İçin Bir Model: Yavaş Moda 38

Aynur MAKTAL, Tülin ADANIR, Bir Doğal Dönüşüm Ve Altınlı Kâğıtlar.....42

M. Kübra MÜEZZİNOĞLU KAYMAZ, Kültürel Sürdürülebilirlik Bağlamında "Yaşanmış Bir Kent"; Çatalhöyük Neolitik 48

Münip Melih KORUKÇU, Tiyatroda Metnin Dönüşü.....54

Ülkü KÜÇÜKKURT, Afyonkarahisar'lı Geleneksel Tepme Keçe Ustalarının Keçedeki "Dönüşüme" Her Yönüyle Yaklaşımları ve Yeni Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma 60

H. Tonguç TOKOL, Motoryatlardan Yelkenli Yatlara Yönelen Kullanıcı Beklentilerinin, Yelkenli Yatlarda Mekan Tasarımı Üzerindeki Etkileri 68

Özge USLUCA, Gelenek ve Modernlik Bağlamında Kültürel Dokumaların Dönüşümü 74

Özlem VARGÜN, Dönüşümün Sürekliliğinde Sanat ve Medya Sanatı 78

Serdar YILMAZ, Sinema ve Enstalasyon Sanatında Mekanın Dönüşümü 84

Zehra ZIRAMAN, 1990 Sonrası Türkiye Sinemasında Üslup ve Yenilik 90

KİMLİK VE TEMSİLİN GÜNCELLİĞİ

Elvan ADANIR, Seda KULELİ, Özge DİKKAYA GÖKNUR, Erken Cumhuriyet Döneminde Türk Kadınının Temsiliyeti: 7 Gün Dergisi Örneği.....98

Filiz ADIGÜZEL TOPRAK, Ezgi GÖKÇE, Sanat Üretiminde Etkileşim: 17. Yüzyıl Başı Osmanlı Kıyafet Albümlerinde ve İznik Seramiklerinde 'Figür'.....108

Tuğba ANDAÇ, Cumhurbaşkanlığı Atatürk Müze Köşkü'ne Yer alan Bazı Mobilyaların Tarihi ve Sanatsal Değerlendirmesi 116

Elif AVCI, Bellek Teknoloji ve Kimlik Üçgeninde Dijital Portreler 122

Ali Asker BAL, Arkaik İmge, Güncel Temsil 124

Gülnur BALLİCE , PAYKOÇ, ÜSTÜNES, İzmir Liman Arkası Bölgesi'nin Dönüşümü Üzerine Yeniden Düşünmek 130

Gülşen Şefika BERBER, Toplumsal Kimliğin Dönüşümünde Moda Olgusu 136

Ardan ERGÜVEN, Grafik Tasarımda Portre İmgesinin Yeri ve Dönüşümü 144

Yıldız ERSAĞDIÇ, Sanatın Kimliksel Dönüşümü 150

Merve GÜVEN, Çağdaş Sanatta Kent Sorunu 151

Selen KORAD BİRKİYE, Dürrenmatt'ın "Yaşlı Bayanın Ziyareti"nden Grieg'in "Avrupa"sına Frankenstein'ın Canavarına Dönüşen Toplum 152

Tuba KORKMAZ, Sanayi Nesnesinden Sanat Nesnesine Dönüşüm 158

Naile RENGİN OYMAN, Tekstil Sanatlarında Protest Duruşlar 164

Emrah Suat ONAT, Anaakım Hollywood Sinemasında Kadın Çıplaklığının Sunumu 172

Jovita SAKALAUSKAİTE KURNAZ, Osmanlı Dönemi'nde Anadolu'da Seccadenin İşlevinin Değişimi....178

Mustafa Bilge SATKIN, Otoportreden Selfie'ye Bireyin Görsel Temsilinin Dönüşümü 184

Sabire SOYTOK, İran Sinemasında Kadın Figürünün Dönüşümü.....190

Murat TUNCAY, Dramatik Kişileştirmede Değişim Dönüşüm Aracı Olarak Aksiyon Dinamikleri Tasarımı 196

Emel YUVAYAPAN, 2000 Sonrası Türkiye Sineması'nda Gündelik Yaşam Temsilinin Dönüşümü.....200

POSTER BİLDİRİLER

TEORİYE VE PRATİĞE DAİR YENİ YAKLAŞIMLAR

Gülcan BATUR ERCİVAN, "Aranya El Sanatları Merkezi -Bangladeş" Örneğinde Doğal Boyama Projesi 206

Füsun ÇÖVENOĞLU, Oya AŞAN YÜKSEL, Seramik Yüzeylerde Alternatif Baskı Teknikleri 212

Neşem ERTAN AYATA, Vücudun Dönüşümü: Entegre Takılar 216

Alper SAĞLIK, Peyzaj Tasarımında Kentsel Isı Adalarının Tespiti ve Değerlendirilmesi: Çanakkale Kenti Örneği 220

Efe TÜRKEL, Bir Ekoloji Kuramı Olan r/K Seçilim Teorisi'nin Tasarım Nesnelerinin Üretiminde Uygulanabilirliği. 226

SANAT VE TASARIMDA YENİ ÖĞRENME BİÇİMLERİ

Başak OĞUZTAŞ SAÇLIOĞLU, Tasarım Eğitiminde Duyulararası Bir Çalışma Yöntemi.....228

ZAMAN BAĞLAMINDA HIZ TEKNOLOJİ VE ÜTOPYA

Erkut ERYAYAR, İleri Dijital Üretim Yöntemlerinin Ürün Tasarım Süreci ve Günlük Kullanım İçinde Gelişen Yeri 230

Atay GERGİN, Sahne Sanatları ve Teknoloji 236

Neslihan YAŞAR, İplik Özelliklerinin Etkisinde Hacim Kazanan Dokuma Kumaşlar 238

ÖZGÜNLÜK, BİÇİM, İÇERİK

Aynur MAKTAL, Nurgül YAMAN, İzmir'in Bazı Camilerinde Kitâbeye Dönüşmüş Hadisler 244

Özgür ÖZKAN, Disiplinlerarasılık Bağlamında Türk Sanatında Yeni İfade Olanakları Resim ve Heykel Sanatı Üretimleri Arasındaki Geçişlilik 250

Füsun ÖZPULAT, Dilek YURT, Sembolden Bezemeye Tekstil Yüzeylerinde Meander/Suyolu Motifi..254

İsmet YÜKSEL, Değiştirilebilir Kalıp Parçaları ile Alternatif Form Tasarımları.....258

DÖNÜŞÜMÜN SÜREKLİLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sevda DEMİR PARLAK, Gerçeküstü Yaklaşımların Genel Giysi Estetik Normlarına Getirdiği Yeni Açılımlar 262

Pelin ELCİK YORGANCIOĞLU, Halk Danslarının Gösteri Danslarına Dönüştürülmesi ve Kullanılan Sahne Etmenleri 266

Işınsu ERSAN, Gölge Tiyatrosunun Çağdaş Sahneleme Olanakları İçinde Dönüşümü.....272

Mustafa KULA, 20. yy Moda Tasarımında Dönüşüm : Farklılaşan Kadın Giyimi 276

Elif KURTULDU, Tekstilin Kullanım Alanındaki Değişimler 280

Elif KURTULDU, Tekstil Malzeme ve Aksesuarlarının Sanatsal Çalışmalara Dönüşmesi 286

Meltem OK, Füsun ÖZPULAT, Topkapı Sarayı Padişah Kaftanlarına Giyilebilir Sanat Açısından Bir Bakış 292

Neslihan YAŞAR, Farklı Mekanlarda Dönüşüme Uğrayan Kumaşlar 296

KİMLİK VE TEMSİLİN GÜNCELLİĞİ

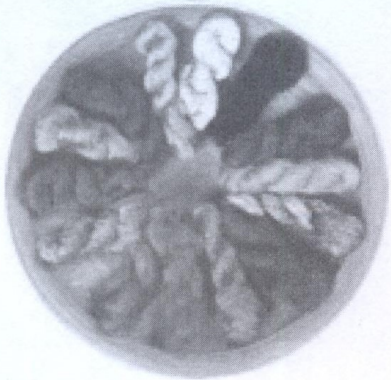
Özge ERBİLEN YALÇIN, Takı Tasarımında Kavram Değişimi: Sentetik Malzemelerin Kullanımı 302

"Aranya El Sanatları Merkezi -Bangladeş" Örneğinde Doğal Boyama Projesi

Gülcan BATUR*

1. DOĞAL BOYAMA PROJESININ AMACI

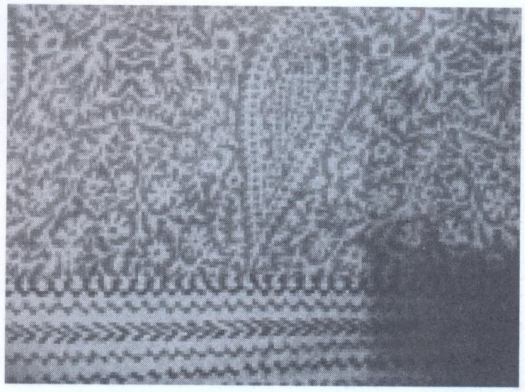
Aranya el Sanatları Merkezi, 1982 yılında Dakka'da (Bangladeş) küçük ölçekli endüstriler birliği araştırma ve geliştirme projesi olarak, doğal boyamacılığın yeniden canlandırması amacıyla başlamış ve 1990'lı yıllarda el sanatların geliştirme organizasyonun desteğiyle Ruby Ghuznavi tarafından kurulmuştur. Ghuznavi, otuz yılı aşan süre boyunca doğal boyarmadde kaynakları, yöntemleri ve farklı tekstil materyali üzerine yapmış olduğu araştırmaları sürdürmektedir. Ayrıca Ghuznavi World Craft Council doğal boyama programının başkanıdır.

Resim 1 : Aranya Doğal Boya ile boyanmış iplik örnekleri (Batur; 2010, Aranya)

Aranya el sanatları merkezinin kuruluş hedefi; Bangladeş'in geleneksel tekstil sanatlarını yaygınlaştırmak, yurtdışında tanıtmak, ayrıca, zengin doğal boyama kültür mirasını yeniden canlandırarak ülkenin sahip olduğu yüzyıllardır süre gelen doğal boyama geleneklerinin köklerine ulaşmaktır.

"Projenin temel esasları: Çevre dostu ve kirlilik yaratmayan doğal boyaların yeniden yaşama geçirilmesi, indigo, safran, kök boya vb .doğal boya bitkilerinin kullanılması ile geleneksel doğal boya bilgilerinin gün yüzüne çıkarılması, özellikle kırsal alanda daha geniş iş olanaklarının yaratılmasıdır. (Ghuznavi; Textile ETN Forum, 2007/2, s.22)

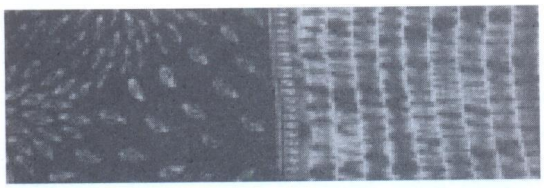

Resim 2: Doğal boyalı, ahşap kalıp tekniği ile üretilmiş ipek baskı örneği (Batur; 2014, Aranya)

Aranya, doğal boyalı, el dokuma ipek ve pamuklu kumaşlar ile özgün tasarımlı geleneksel yerel

*Gülcan Batur Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Tekstil ve Moda Tasarım Bölümü
batur.gulcan@gmail.com

giysiler, etnik ev tekstilleri ve aksesuarlarından oluşan geniş ürün yelpazesiyle hizmet vermektedir. El dokuma kumaşlarla doğal boyalı ve el işçiliğiyle üretilmiş tekstiller, "katna", "Sahri", "Jamdani" adı verilen yerel giysiler, ev tekstili ürün ve aksesuarlarının üretilmesinde öncü olmuştur. Bu tekstillerin uygulama teknikleri ise, rezerve yöntemlerinden Ajarakh, blok baskı, bağlama – boyama (Tie-dye) ve batik teknikleriyle birlikte nakıştır.

Resim 3: Aranya Kök ve indigo boyalı ipek kumaş örneği, üretim tekniği batik ve bağlama- boya tekniği birlikte uygulanarak üretilmiştir. (Batur; 2014, Aranya)

19. yüzyılda kimya endüstrisinde yaşanan büyük gelişmeler, sentetik boyarmaddelere olan talebi artırmıştır. Sentetik boyarmaddelerin uygulama kolaylığı, boyama standartlarının (ışık, sürtünme ve yıkama haslıkları) yüksek ve ekonomik olması ürünün cazibesini artırmıştır. Özellikle bu dönemde boya bitkilerinin tarımında ciddi bir azalma gözlemlenmiştir. Hatta geleneksel doğal boyama yöntem ve uygulamaları ortadan kalkma aşamasına gelmiştir.

"Özellikle Hindistan'da 1890'lı yıllarda indigo ekilen alan ve indigo üretimi 0.6 milyon hektar olup yıllık 3000 ton iken 1950'lerde bu rakam 4,000 hektara ve 50 tona düşmüştür. Bu düşüş günümüzde dünyanın boya ürünlerini üreten şirketlerin zenginliğini ikiye katlamalarını sağlamıştır."(Gilbert, G. Kerry & Cooke T David.; 2001,58)

19 yüzyılda Sentetik boyarmaddelerin keşfedildigi süreçte, Hindistan, Pakistan, Bangladeş gibi ülkeler İngiliz sömürgesi altındadır. Bu Asya ülkeleri sentetik boyarmaddeler için en büyük ve en önemli pazar olmuştur.

Doğal boyamanın emek gerektiren boyama aşamaları ve boya bitkisinin sürekli olarak teminin (boya bitkisi tarımı) güçlüğü sebebiyle doğal boya kullanma geleneği oldukça azalmıştır. Bilim ve teknolojinin gelişmesi ekolojik dengenin bozulmasına sebep olmuştur. Doğal boyalar, sentetik boya elde etmede kullanılan petrol ürünlerinin aksine, yenilenebilir güvenilir bir kaynak olup, insan ve çevre sağlığına dost olması, insan sağlığına zararlı ağır metaller, toksik ve kanserojen maddeler içermemesi nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

1.2.DOĞAL BOYAMA PROJESİNİN YÖNTEMİ

Bangladeş bitkisel kaynaklı doğal boyalar açısından zengin bir floraya sahiptir. Bu nedenle, yüzyıllardır süregelen doğal boyama geleneğinin varlığı bilinmektedir. Geçmişten gelen doğal boya bilgileri, ve ustalığı hiç bir şekilde kayıt altına alınmadığından doğal boyamacılık ciddi bir kayba uğramıştır.

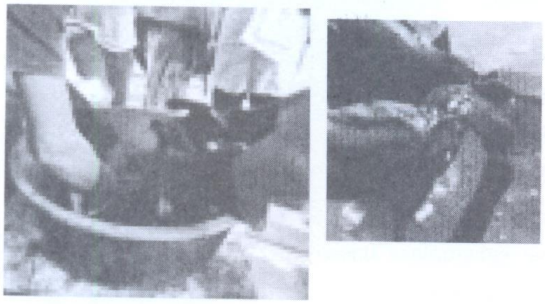
"Aranya doğal boyamacılığı canlandırma projesinin kapsamında, ülkede doğal boyamacılık ve doğal boya bitkilerinin kullanımı ve uygulama yöntemleriyle ilgili alan araştırılması yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda birkaç ilkel yerleşim alanında çok az olsa da doğal boyama uygulandığı tespit edilmiştir."(http://www.Steps_towards_Sustainability_in_Fashion_Snapshot_Bangladesh)

Doğal boyama projesinde öncelikle doğal boyamacılığı yeniden canlandırmak için doğal boya bitkilerinin tarımı, doğal boya bilgilerinin artırılması, yaygınlaştırılması için araştırmalara ve çalışmalara başlanmıştır. Doğal boyamacılıkta uzmanlaşmış kişilerin azlığı nedeniyle, pek çok eğitim ve atelye çalışmaları düzenlenmiştir. Tekstil endüstrisinde, doğal boya kullanımı, ürünün kalitesini belirlediği için bu alanda bilgili, kişilerin

yetiştirilmesi, ve yaygınlaştırılması, öğrenilen bilginin pekişmesi, sürdürülebilir olması büyük önem taşımaktadır.

"Coğrafi bölgenin sahip olduğu özel bitki örtüsü ve fauna boya elde edilen bitkilerin çeşitliliğini artırarak zenginleştirmektedir. Ayrıca bu bitkiler doğal olarak yetişmekte herhangi bakıma, ihtiyaç duymamaktadır. Bu anlamda sürdürülebilir kaynak açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak safran, indigo, majistha gibi ülkenin karakteristik doğal boya bitkilerinin farklı türlerinin olması nedeniyle elde edilen renk çeşitliliğinin fazla olması ve uzun vade de sürdürülebilirliğinin sağlanması için tarımı yapılmıştır."(Hossain & Zakaria; ", The Daily Star, 2011, 2)

Hintli ve Bengal boyamacılar ve ustalarla bilgi paylaşımında bulunularak, boya üretiminde kullanılan elliden fazla bitki türüyle denemeler yapılmıştır. Bölgenin en önem boya bitkileri; safran, indigo, Hint otu (Catechu), jackfruit, fesleğen, hurma, kına, sandal ağacı, bhalowan, mayrobolan, majistha, frangipani, soğan kabuğu, limon ağacı yaprağı, okaliptüs yaprağı, nar, indigo, kök boya, hardal ve marigold'tur. Geleneksel doğal boyamacılıkta mordan maddesi olarak inek idrarı kullanılmıştır. Günümüzde ise mordan maddesi olarak bakır, aliminyum ve demir sülfat kullanılarak boyama yapılmaktadır.

Resim 4: Aranya uluslararası İndigo doğal boyama atelye çalışmasından görünümler (Batur; Aranya, İndigo Workshop, 05.02.2010)

"Aranya El Sanatları Merkezi, doğal boyarmadde kaynaklarını tespit etmenin yanı sıra doğal boya eğitimlerine ve renk yelpazesini genişletme çalışmalarına önem vermiştir. Araştırma ve denemeler sonucu tek bir renk ya da farklı renk karışımları ve farklı mordan maddeleriyle sınırsız renk tonları ile sonuçlanan, renk haslığı yüksek 30 değişik doğal boyayı standardize edilmiştir." (http://www.craftrevival.org/detailsNgos.

Bu doğal boyama denemeleri, Bangladeş'in boya bitkilerinin kayda alınmasını ve renk haslığı olan temel bir sınıflandırma geliştirilmesini sağlamıştır. Bunlarla birlikte, Bangladeş'te Aranya el Sanatları Merkezi, Ruby Ghuznavi başkanlığında zanaatkar ve tasarımcılara organizasyonlar düzenlenerek sürekli tekrarlanan atölye çalışmaları gerçekleştirmiştir ve günümüzde hala bu eğitici çalışmalar sürdürülmektedir.

Resim 5:Ruby Ghuznavi, Uluslararası kök boya atelye eğitim çalışmasından görüntü (World Craft Council ve Aranya el sanatları merkezinin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir) (Mortada ; 2014, 91)

Bu bağlamda Aranya el sanatları merkezi bu kültürel mirası kayıt altına almakta ve boyama geleneklerini, uygulama kriterlerini, ulusal ve uluslararası plotformlarda sürdürdürmekte deneyimlerini öğretmekte, geniş kitlelerle paylaşmaktadır.

Aranya, 2012 yılında UNESCO 'nun düzenlemiş

Resim 5 : Aranya UNESCO üstün üretim ve uygulama ödülü (http://www.aranya.com.bd/)

olduğu Güney Asya El Sanatları Geliştirme panelinde, Rina Aktar ve Ruby Ghuznavi'nin birlikte üretmiş olduğu doğal indigo boyalı pamuklu şal, Tie-Dye boyama ve Katna olarak adlandıralan nakış tekniğiyle başarıyla birleştirilerek, çağdaş bir ifade ile uygulanmıştır ve üstün üretim ve uygulama ödülü kazanmıştır.

1.3. SONUÇ

Aranya el sanatları merkezi, 30 yıldır Bangladeş'teki geleneksel doğal boyamacılığa vermiş olduğu önem, mücadele ve çalışmalarla bu alanda öncü olmuştur. Geleneksel el sanatlarının gelişmesi ve ekonominin bel kemiğini oluşturan ve yerel el sanatlarının özgünlüğünün korunması için büyük çaba harcamıştır. Doğal boyamacılığın geliştirilmesi ve canlandırılmasıyla elde edilen kazanımlara rağmen doğal boyalı ürünlerin üretiminde seri üretim yapılamamaktadır. Doğal boyamacılık, pek çok üretim aşamasından oluşmaktadır. Her bir işlem aşaması uzmanlık gerektirdiği için geniş ölçekte denetlemek ve tek tip tekstil ürün elde etmek imkansızdır. Doğal boyamacılığın, çevre ve insan sağlığına sağladığı avantajlar tüketici kesimin ilgisini çekerek farkındalığı arttırırsa seri üretim gerçekleştiren fabrikaların ilgisi çekebileceği düşünülmektedir. "Merkez, İngiltere'de Liberty Conranshop, Selfridge, Chandni Chouk bilinen parakende firmalarına ihracat yapmaktadır. Ayrıca, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya ve Kore ile uluslararası ticari ilişkilerini sürdürmektedir. Uluslararası moda markaları olan Giorgio Armani, Farhi Jurgenlehl ile birlikte çalışmakta, İngiltere, Avrupa ve Japonya'daki pek çok tasarımcıya ev sahipliği yapmaktadır." (http://www.aranya.com.bd/)

Günümüzde Aranya el sanatları merkezi alanında en ön sırada yer alan tanınmış bir doğal boyama organizasyondur. Bu organizasyonun çalışmalarıyla kültürel miras olan geleneksel tekstil sanatları ve doğal boyamacılığın korunması, geliştirilmesi, ve yaygınlaştırılmasının yanısıra ekonomik, sosyolojik boyutta büyük gelişme sağlanmıştır . Ülke doğal boyamacılık alanında büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen bangladeş hükümeti tarafından hak ettiği önem verilmemektedir. Doğal boyamacılık ile eğitimsiz pek çok işçiye istihdam sağlanması ülke ekonomisinde büyük önem taşımaktadır ve küçümsenmiyecek boyuttadır. Bununla bereber vasıfsız yardıma muhtaç kadınlara doğal boyamacılık ile ilgili temel bilgiler aktarılarak, çalışmaları sağlanmakta ve ülke ekonomisine katılmaları sağlanarak toplumun refah düzeyinin artmasına katkıda bulunulmaktadır. Aranya, doğal boyama ve el dokuması üretiminde çalışan 2000 'den fazla zanaatkara destek vererek sosyo ekonomik anlamda misyonunu yerine getirmektedir.

KAYNAKÇA

GHUZNAVI R. Sayyada; "Natural Dyes of Bangladesh", Aranya Craft Limited, Bangladesh, 2002

GHUZNAVİ S. Ruby; "Neel: Magical Blue of Bengal", Internatıonal Symposıum / Workshop On Natural Dyes, Unesco/ The Craft Council of India, 5-12 Kasım 2006, Hyderabad, Hindistan, 2006

GHUZNAVI R. Sayyada; "The Natural Colours of Bangladesh", Textile ETN Forum, Textile-Forum-Service, 2/2007, Hannover Almanya

HOSSAIN Rafi & ZAKARIA Zahidul Naim; "Ruby Ghuznavi&Revival of Natural Dyes", The Daily Star, Volume3, Isseu 02, January 22 2011, Dhaka, Bangladesh

MORTADA, Samara, Syeda ;" An Interview with Ruby Ghuznavi The Craft Conversation ", Jamini-Craft, International Art Magazine, February 2014, Dhaka, Bangladesh

Görüşme :Ruby Ghuznavi, Aranya Craft, Dakka, Bangladeş, 22.10.2013

www.Steps_towards_Sustainability_in_Fashion_Snapshot_Bangladesh

http://www.aranya.com.bd/

http://www.craftrevival.org/detailsNgos.asp?CountryCode=Bangladesh&NgosCode=002142